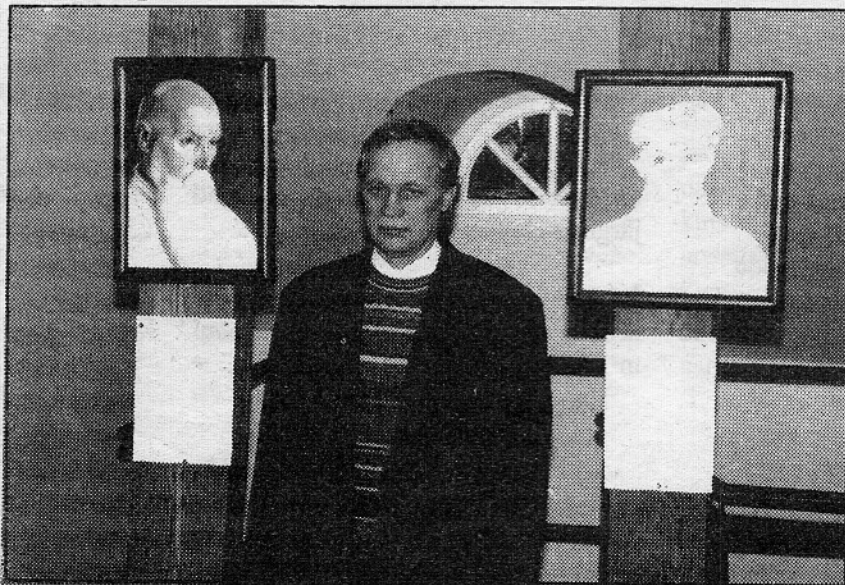

Kingitus Tõstamaa keskkoolile

23.jaanuaril toimus Tõstamaa Keskkooli korstnasaalis harukordne kunstisündmus. Nimelt avati seal Nikolai Roerich'i maalide elektronkoopiate näitus. Maalid ise on Nikolai Roerichi muuseumis New York'is. Maale tutvustas Samaara linna Roerichi Vaimse Kultuuri Regioonidevahelise keskuse esindaja **Lembit Kandrov**. Näitusel on eksponeeritud 39 maali, mis kutsuvad kaasa

mõtleva Tiibeti ja budismi teemadel. Koopiate vaieldamatult kõrget kunstitaset rõhutavad veel positiivses suunas korstnasaali omapärane interjäär ja arhailine õhkkond. Autori kunstilise eneseväljenduse teemade, motiivide ja vahendite mitmekesisus on laiahaardeline. Siin on esitatud

Lembit Kandrov näitust avamas.

sellised maaliseeriad nagu "Idamaa lipud", "Tema maa", "Püha Himaalaja", "Kristuse karikas". Väga tugeva mulje jätab triptühhon "Jeanne d'Arc". Käesolev näitus, mis ühendab erinevatesse seeriatesse kuuluvaid maale, aitab paremini tundma õppida kunstnikku, kelle loominguline elu on

hõlmanud nii Venemaa ja Ameerika kui ka kogu maailma.

Näituse avamisele oli kogunenud hulgalt kunstihuvilisi eesotsas vallavanema ja kooli direktoriga. Kohalikel juhtfiguuridel oli põhjust kohal olla mitmel põhjusel: esiteks oli see ju tõeliselt meeldiv kunstielamus ja teiseks asjaolu, et kogu näitus loovutati kinkelepinguga

alaliseks Tõstamaa keskkoolile.

Üritus lõppes kohvi- ja veinipakkumisega sama kaunis katusealuses norra keele kabinetis. Roerich'i maalide püsinäitus on avatud igal tööpäeval kell 8.00-16.00. Soovitan kõigil külastada!

Avamisel osales Evi Liiv

Tõstamaa Vallavalitsuse teated

KORRALDUS

08. jaanuar 1999.a. nr. 1

Valimisjaoskondade moodustamine

Vastavalt Riigikogu valimise seaduse paragrahvi 11 lõikele 2 moodustada Tõstamaa vallas valimiste jaoskonnakomisjonid Riigikogu valimiste läbiviimiseks alljärgnevalt:

1. Tõstamaa valimisjaoskond - asub Tõstamaa Seltsimajas,

aadressil: Varbla mnt. 3, Tõstamaa alevik, 88101 Pärnumaa.

Valimisjaoskonna piiridesse kuuluvad järgmised külad: Tõstamaa alevik, Ermistu, Lõuka, Tõlli, Värati, Ranniku, Kastna.

2. Tõhela valimisjaoskond - asub Tõhela rahvamajas, aadressil Tõhela küla, Tõstamaa vald, 88102 Pärnumaa.

Valimisjaoskonna piiridesse kuuluvad järgmised külad: Alu, Kiraste, Männikuste ja Tõhela.

3. Pootsi valimisjaoskond - asub Pootsi põhikoolis, aadressil Pootsi küla, Tõstamaa vald, 88103 Pärnumaa. Valimisjaoskonna piiridesse kuuluvad järgmised külad: Kavaru, Lao, Manija, Pootsi, Seliste ja Päraküla.

Toomas Rõhu
vallavanem
Eve Sahtel
vallasekretär

OTSUS

29. jaanuar 1999.a. nr. 2

Jaoskonnakomisjonide moodustamine
Lähtudes riigikogu valimise seaduse §
20/1 Tõstamaa Vallavolikogu otsustab
moodustada valimisjaoskonnad
1999.a. Riigikogu valimiste
läbiviimiseks alljärgnevalt:

Tõstamaa - valimisjaoskond nr. 54

1. Enn Martson

2. Henn Algeus
3. Maarika Somelar
4. Astri Martson
5. Sirli Väara
6. Urmas Reinfeldt
7. Tiiu Tinn

Tõhela - valimisjaoskond nr. 55

1. Kirsti Talu
2. Tiiu Pirsu
3. Tõnu Salu
4. Jaak Tork

5. Aare Sutt
6. Anna Salk

Pootsi - valimisjaoskond nr. 56

1. Toomas Mitt
2. Heli Kvell
3. Karin Mitt
4. Asta Kivimaa
5. Hilja Mändla

Heino Tamm
volikogu esimees

LISAINFO

Eelhääletamine 1., 2. ja 3. märts. Valimisjaoskondades nr 54 – Tõstamaa, nr 55–Tõhela, nr 56–Pootsi. Kell 11.00.–14.00.

OTSUS

29. jaanuar 1999.a. nr. 3

Kommunaalteenuste hindade
muutmisest

Lähtudes OÜ SuFe poolt esitatud
taotlusest otsustab Tõstamaa
Vallavolikogu kehtestada alates 1.

märtsist 1999.a. uued hinnad
järgmistele teenustele:

1. Reovesi - juriidiline isik 11.80
krooni m³, füüsiline isik 4.70 krooni
m³. Mitmekorteriga elamutes (WC +

vannituba) arvestatakse 4 krooni m³
vee tarbimist elaniku kohta kuus.

2. Prügi - 7.10 krooni elaniku kohta
kuus.

Heino Tamm
volikogu esimees

Seoses uue biopuhasti
töölerakendumisega ja kulude
suurenemisega on OÜ SuFe sunnitud
alates 1. märtsist 1999.a. tõstma
reovee hinda. Erasikutele hakkab
alates 1. märtsist olmeheitvee
kantmeeter maksma senise 2krooni
asemel 4krooni ja asutustel senise
8.50 asemel 10.-.

Hinnale lisandub käibemaks. Seose
firma RAGN SELLS hinnatõusuga on
alates selle aasta algusest kallinenud
ka prügi hind, senise 6 krooni asemel
inimeselt kuus, tuleb sellel aastal
maksta 8 krooni inimes kohta.

Veelkord tahaks pöörduda inimeste
poole, kes kasutavad prügikaste, mis
asuvad katlamaja taga.

Kui prügi viies ilmneb, et sinna tõesti
prügi ei mahu just kasti sisse ja luugi
alla (enne tuleks selles aga kindlalt
veenduda), siis viige prügi 7.-maja
taga asuvatesse prügikonteineritesse.
Kuna kuue Nooruse tänava maja
kohta on 5 konteinerit ehk 102
korterit, tuleb ühe konteineri kohta
20,4korterit.

Seega peaks katlamaja taga asuvatesse
konteineritesse viima prahti 40,8
korterit, ilmselt viib sinna prahti siiski
rohkem inimesi, et need konteinerid
rutem täis saavad kui peaks. See, et
prügi pannakse kottidega konteineri
kõrvale, ei ole mingi lahendus, kuna
meie neljalagsed sõbrad käristavad
need kotid päris kärmelt puruks,

otsides sealt enesele head - paremat
(mida ei saa neile ilmselt pahaks
panna, kuna see on koera loomuses) ja
pilt mis avaneb nende konteinerite
ümbruses, kui saabub täiesti
ootamatult kevad ja lumi ära sulab, ei
ole kindlasti mitte ilus. Mõelge
sellele, kui teil muud teha ei ole.

PS. Kui kohtate kuskil kunagi ÕNNE
SIRELIT, MARE LUHTOJA, ENE
KAŠKINI, KRISTINA JOAOD, siis
öelge neile, et nad võiksid läbi astuda
OÜ SuFe kontorist aadressil Nooruse
1-1 ja maksta ära oma maksud (mis
on juba päris kopsakaks kasvanud)

Enn Martson SuFe

Tõstamaa Vallavolikogu määruse nr. 1. 29. jaanuar 1999.

TÕSTAMAA VALLA VAPIMÄRGI STATUUT

1. Tõstamaa valla vapimärk antakse
üksikisikutele Tõstamaa valla
majanduse, hariduse või kultuuri
arendamisel osutatud eriliste teenete
eest.

2. Tõstamaa valla vapimärgil on
vallavapi kujutis, mis on piiratud
pärjaga.

Vapimärgiga kaasneb tunnistus.

3. Vapimärk antakse välja üks kord
aastas 24. veebruaril.

4. Vapimärgiga autasustamise
otsustab volikogu.

5. Vapimärgiga autasustamise kohta
teevad ettepanekuid vallavolikogu,
vallavalitsus ja valla elanikud.

6. Vapimärgiga kaasneb rahaline
preemia, mille suuruse määrab
volikogu (eelarve kinnitamisel).

Juubelipäev kaupluses

22. jaanuaril 1977 sai valmis ja avati uus majandusühisuse kauplus Tõstamaal. Tol ajal oli kaupluse juhatajaks proua Aili Adler ning koos temaga asusid uues kaupluses tööle Maie Lehola, Aino Mänd ja Malle Tuulmees.

Seega on kauplus meid teenendanud juba 25 aastat. Ümmarguse tähtpäeva märkimiseks korral-

dati 22. jaanuaril 1999 kaupluses laiendatud müügi-päev. Sel päeval reklaamisid ja pakkusid degusteerimiseks oma kaupa a/s "Cibus", as "Dunker" ja kohalik firma "Helle".

Toimus ka kohvi "Paula" soodusmüük, kus iga paki ostja omandas automaatselt õiguse osaleda loteriis, mille peaauphinaks oli kohvimasin. 32 kohviostja hulgast naeratas õnn härra Ants Pirsole.

25 aasta jooksul on kaupluses toimunud palju muutusi. 1987. aastal asus kaupluse juhatajana tööle proua Liia Lobjakas ning töötab sellel ametipostil tänaseni. Selle aja jooksul on kaupluses töötanud 37 inimest.

Praegu töötab Tõstamaa toidukaupluses koos juhatajaga 7 inimest, kellest suuremal osal on juba aastatepikkune töökogemus:

Aili Adler 25 aastat

Liidi, Aino Mänd, Luule Niit(Arusalu) ja Aili Adler(Reeder) Suvi 1974.

Lehte Tuisk 23 aastat

Sirje Saare 21 aastat

Liia Lobjakas 19 aastat

Katrin Tõnisson 17 aastat

Erika Leetmaa 14 aastat

Ille Kaljurand 11 aastat

Neid abistavad Tatjana Matvejeva ja Mart Karotam.

Tundmatuseni on muutunud kaubavalik ja sisekujundus. Kaupluseruumi avarus ja kaupade oskuslik ekspositsioon pakuvad ostjale meeldiva võimaluse kauba ja hindadega tutvumiseks ning vajaliku kauba leidmiseks.

Kui tavainimene igapäevaelus peab väsitavaks igasugust ja igapäevast reklaami, siis kauplusejuhataja Liia Lobjakase arvates on kaubanduses reklaamil ikkagi kindel

ja positiivne koht. Näiteks ülemaailmselt tuntud "Coka - cola" firma esindajad on meie kaupluses oma joogi-riiulid ise kujundanud ja kaubal on alati hea minek.

Väga tähtsaks peab kauplusejuhataja ka võimalust firmadega otse suhelda. See võimaldab kaupa odavamalt hankida ja

sortimenti laiendada. Seda võimalust püütakse ka maksimaalselt kasutada.

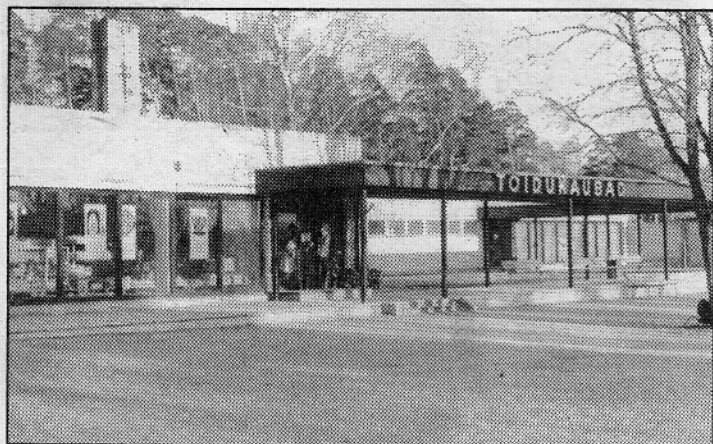
Kuna kõnealune kauplus kuulub Pärnu Majandusühistu alluvusse, siis seab see alluvus teatud piirid ka kauba hankimisele ning selles osas pole nii vabad käed kui erakauplustel, aga püütakse teha parim.

Allakirjutanu eriline sümpaatia kuulub väga mitmekesisele leiva- saia valikule.

Tore päev oli. Ei puudunud lilled ja kingitused - need kuuluvad ju ikka juubeli juurde. Päeva pidulikkust rõhutas asjaolu, et õnnitlejate hulgas oli ka valla esindus eesotsas vallavanem Toomas Rõhuga.

Edu järgnevateks aastateks!

Evi Liiv

Kevad 1980.

Talv 1999

Majandusõpe Tõstamaa Keskkooolis

Tõstamaa Keskkooolis õpetatakse juba teist aastat majandust rahvusvahelise programmi JUNIOR ACHIEVEMENT järgi. Majandusõpe sai Tõstamaa Keskkooolis alguse tollase direktori Ants Pirso toetusel ja õpetaja Urmas Reinfeldti juhendamisel. Õpetaja Reinfeldt on läbinud vastava täiendõppe ja lepingu järgi nimetatud firmaga omab ta õiguse firma poolt koostatud programmi järgi õpetada.

Praegu õpetatakse majandust 10. ja 11. klassis kindlate nädalatundide piires, aga edaspidi on plaanis nimetatud õpetust pakkuda ka teistele klassidele. Programm on väga huvitav ja mitmekesine. Käesoleva kirjatüki piirides pole võimalik kogu programmi tutvustada, kuna see on tõesti mahukas. Et ikkagi mingit ettekujutust saada uuest õppeainest, esitan siiski mõned majandusvaldkonnad, mis leiavad programmis käsitlemist: majanduse tootmistegurid, vaba ettevõtluse alustoeid, hinnasüsteem, tuluallikad, säästmine, ettevõtjad ja vastutus, finantsallikad, aktsiad ja obligatsioonid,

turustruktuur, kasu konkurentsist, tööjõu suundumused, palgad, maksud, inflatsioon ja raha, reklaami osa, sponsorlus jne. Seda loetelu võiks veel pikalt jätkata.

Kogu süsteem on paika pandud põhimõttel - algul majandustegevus kodukohas, siis maakonnas ja lõpeb see õpetus maailmatasemel firmade tegevuse analüüsimisega. Kogu õppetegevus toimub nii teoreetiliste arutelude, simulatsioonimängude ja õppeekskursioonide kaudu.

Õppeekskursioonid on toimunud Hansapanka, Pärnu Maksuametisse ja Pärnu Tarbijakaitseametisse.

Pangas tutvustati kõiki rahalisi operatsioone - hoiuseid, laenusüsteemi jne. Tarbijakaitseametis pöörati peatähelepanu tarbija õigustele, kaupade kvaliteedile jne.

Maksuametist saadi teada, miks iga töötaja peab makse maksma, millised on maksuliigid ja kuhu kogunenud raha kulutatakse.

Kavas on külastada veel Pärnu suuremat firmat "Viisnurk" ja kohalikke

edukamaid ettevõtjaid - Ain Read ja Tõhela OÜ.

Õpilastega vesteldes selgus, et noored suhtuvad soosivalt võimalusse omandada majandusalaseid teadmisi siinsamas, oma kodukoolis. Õpilaste arvates loodavad nad kasu omandatud teadmistest kasvõi oma isikliku eelarve koostamisel tulevikus ja miks mitte kunagi ka ettevõtluses osalemises. Seda enam, et maal ongi peamiseks ettevõtluse pidurdajaks majandusalaste teadmiste puudumine.

Tõstamaa kool on teinud tänuväärse vaimse investeeringu tulevikku.

Endine Tõstamaa Keskkoooli õpetaja
E. Liiv

NB!

Majandusõppe raames toimus viimane üritus koostöös kohalike edukate majandusnimestega (TKOÜ) 09. veebruaril. Aga sellest juba järgmises vallalehes.

Toimetus

Hambaravi Tõstamaal

Kuna hambaravikabinett Tõstamaal on alles lühikest aega avatud, kasutan meeldivat võimalust kohalikus lehes oma tööd lähemalt tutvustada. Oleme dr. Lepiku Hambaravi AS üks hambaravikabinette. Mina töötan hambaarstina 1998.aastast alates. Lisaks elukutse omandamisele olen veel pidevalt end täiendanud hammaste kirurgia ja proteesimise alal.

Hambaravikabinett Tõstamaal pakub järgmisi teenuseid: plombeerimine, juureravi (hambapiltide tegemise võimalus), hammaste eemaldamine, hambakivi eemaldamine jne.

Veidi ka soodusklientuurist ja orienteeruvatest hindadest. Soodustused laienevad rasedatele ja alla 1aasta vanuste laste emadele, I,II grupi invaliididele ja pensionäridele, samuti alla 15 a. lastele. Nimetatud isikutele antakse abi üldjoontes haigekassa hinnakirja alusel.

Täidiste hinnad on erinevad olenevalt materjalist ja täidise suuruselt - alates

45 EEK kuni 200 EEK. Kallim on valguskõvastuv komposiit täidis (110-320 EEK)

Ühe hamba tõmbamine maksab haigekassa liikmele 42 EEK, kaardi puudumisel 92 EEK.

Tuimestussüst maksab 25 EEK.

Suust eemaldatavad proteesid vahetatakse 3 aasta

tagant haigekassa hinnakirja alusel, sama seaduspärasus kehtib ka proteeside parandamisel. See tähendab, et haigekassa kaardi olemasolu puhul on see patsiendile tasuta.

Esmakülastus maksab 30 EEK, see summa tagab pääsu arsti vastuvõtule 1 aasta jooksul.

Dr. Reet Kuningas ja õde Urve Merila.

Üldiselt tutvustan alati patsienti eelseisvate ravivõtete maksumusest ja nendest raviliikidest, mis antud patsiendile vajalikud on.

Oleme avatud

T,R 8 - 17 Lõuna 13 - 14

L 9 16 Lõuna 13 - 14

Külastage meid!

Lugupidamisega dr.

Reet Kuningas

Mõtlemine Mõtlemine Mõtlemine Mõtlemine Mõtlemine Mõtlemine Mõtlemine Mõtlemine

Kuna keskajalehti ei käi kaugeltki mitte kõigis kodudes, siis toome vallalehes ära ühe Tõstamaad puudutava loo, mis ilmus Eesti Päevalehes 12. jaanuaril 1999. a.

Reostusohht segab sadamaehitust

Looduskaitsjad pelgavad lindude hukku, ärimehed lubavad inimestele tööd

Anu Saare
Pärnu

Pärnumaale Munalaiule kavandatav kaubasadam võib looduskaitsjate hinnangul reostada keskkonda ning tappa arvukalt merelinde ja hülgeid.

Peamiselt Tõstamaa valla ärimestest koosnev osaühing Munalaid plaanib Munalaidu lisaks Kihnu praame teenindavale reisisadamale ehitada kaubasadama puidu ja turba väljaveoks.

Sadama ehituse peamise initsiaatori ootühingu Munalaid juhatuses esimehe Ants Põldsam kinnitusele on kaubasadama detailplaneering valmis ja praegu Pärnu maavalitsuses kooskõlastamisel. "Siis tutvustame seda Tõstamaa rahvale, volikogu kinnitab ja algab projekteerimine," ütles ta. Põldsam lisas, et avalikustab enne projekteerimise algust 34,7 miljoni krooni suuruse ettevõtmise investorid, kellega on läbirääkimised pooleli.

KOTKAD HÄVIMISOHUS

Pärnu maavalitsuse keskkonnaspetsialisti Urmas Vahuri hinnangul on laevaliikluse intensiivistamine piirkonna loodusele vaieldamatult

ohtlik. "Kui laevaliiklus suureneb, hakkavad ilmselt tuhanded linnud ja hülgelesilad," lausus ta. Vahur lisas, et sadamat ei tohiks nii haruldaste lindude, nagu merikotkas ja kaljukotkas, pesitsemispiirkonna lähedusse ehitada ka tulevase looduspargist sõltumata.

Nigula looduskaitseala teadusdirektori Agu Leivitsa arvates kaasneb tööstussadamaga paratamatult ölikatastroofi oht. "Kui õli kandub merre näiteks maikuus, saavad hukka tuhanded pesitsevad linnud," ütles ta, lisades, et naftaküttega laevaliiklus ei ole piirkonna jaoks traditsiooniline.

TÖÖD KOLMEKÜMNELE

Looduskaitsjatega eriarvamusel oleva Tõstamaa vallavanema Toomas Rõhu sõnul oleks kaubasadamast suur kasu piirkonna ettevõtluse arendamisele, sest sadam annaks tööd umbes 30 inimesele. "Maal ettevõtlus ei toimi ja investoreid on raske leida," pidas ta sadamat vajalikuks nii kohalikele inimestele kui ka valla rahakotile. Vallavanema hinnangul leitakse looduskaitsjatega kompromiss. "Ega reservaadis saa ka elada, piirkond peab arenema," lisas ta.

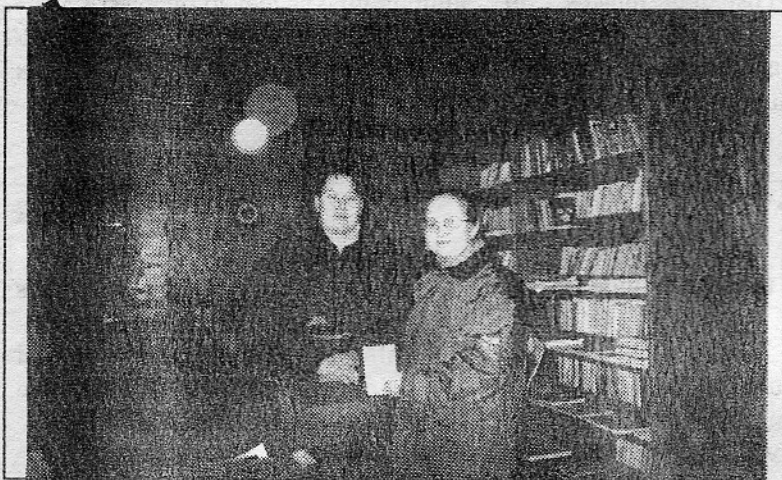
Kaubakai ehitamise vastased ei pea ligi 35 miljonit maksva sadama ehitamist Pärnu sadama lähedale majanduslikult otstarbekaks.

Looduskaitsjate hinnangul on Eesti selleks ajaks puidust tühjaks veetud, kui sadam lõpuks valmis saab.

Pärnu maavalitsuse majandusnõuniku Mart Arula väitel võimaldab uus sadam kaupa meritsi odavamalt vedada. "Mereteed Euroopasse on võrreldes Pärnu sadamaga 40 miili lühem ja navigatsiooniaeg kuu võrra pikem," põhjendas ta.

Arula lisas, et plaanitav kaubakäive Munalaiu sadamast on 300 000 tonni, mis tema hinnangul ei ole Pärnu sadamale ohtlik. "Arvan, et Pärnu sadamat ei pea pidevalt laiendama, see on varsti juba supelrannas," ütles ta.

Tervitus !

Mari ja Sanna Tõstamaa Raamatukogus

Siin on kaks soomlasest üliõpilast Järvenpääst Diakoniakoolist. Koolis õpime (oleme õppinud) kiriku noorsootööd, diakoonia – ja sotsiaaltööd. Oleme praegu 2 kuud Tõstamaal – veebruari ja märtsi. Me töötame laste ja noortega, koolis ja koguduses. Tõstamaal tahaksime teha koostööd külaelanikega ja plaanida Tõstamaa koguduse tegevust. Midagi konkreetset oleme juba plaaninud, aga tahaksime ka kuulda teie soove. Kuna elame nüüd Eestis, tahaksime ka tutvuda eestlaste kultuuri ja eluga ning saada sõpru. Kui te tahaksite meiega tutvuda, olge head ja tulge juttu ajama !

Sõbralikud tervitused

Mari Härkönen, Sanna Pojanheimo

Kontaktisik Tõstamaal

Reet Rand tel. 96 347

Ühest kadunud ettevõttest

Tõstamaa Piimaühistu (PÜ) asutati 1924.aastal. Esimeseks meieriks oli Tõhelast pärit Jaan Naut. Meierei asus vanas mõisa tärglisevabrikus (koolimaja taga). 1926.a. ehitati praegune meierei, katlamaja ehitati juurde hiljem. 60-ndate aastate algul tehti juurdeehitus. Tehti võid, kooritud piim e. lõss tagastati talunikele loomasöödaks.

1950.a. kuulutati PÜ varad riigi omaks ja nimetati Tõstamaa Võitööstuseks. Sel ajal toodeti võid ja "Kostroma" juustu. Juust soolati ja peale soolamist viidi valmima Pärnu juustutsentraali (kohapeal puudusid ruumid). Juustutsentraal asus praeguse Humanitaargümnaasiumi keldrites.

Mina läksin Tõstamaa Võitööstusesse tööle 1. juulil 1951.a. peale Tõstamaa 7. kl. Kooli lõpetamist. Töö algas sel ajal hommikul kella 2-3 ajal, sest aurumasin, millega töötati oli nõrk, enne piima koorimise algust pidi või valmis olema, koorelahutajat ja võimasinat ei jõudnud aurumasin korraga käitada. Tööpäev kestis kella 1-2-ni päeval. Tööle läksin 1.juulil, esimese puhkepäeva sain oktoobripühadel, siis algas töö üle päeva, sel ajal meiereis puhkepäevi ei tuntud. Detsembris algas töö üle 2 päeva, siis tuli hakata vabadel päevadel metsas tööstusele küttepuid tegemas käia, sel ajal köeti katelt puudega. Järgmisel suvel saime juba igal nädalal puhkepäeva. 1955.a. sügisel asusin õppima Öisu Piimanduskooli. Peale kooli lõpetamist töötasin lühikest aega Massu ja Vigala võitööstuses võimeistrina ja 1964.a. kevadel suunati mind tööle Tõstamaa Võitööstusesse võimeistriks.

Vastavalt tellimisele valmistati soolatud ja soolamata hapukoorevõid,

Oktoober 1996.

soolatud ja soolamata rõösakoorevõid ja sokolaadivõid, viimane läks peamiselt kontiitritööstusele.

Või tootmine lõpetati 1970.a. ja koort hakati viima Pärnu. Et endine juustumeister paari aasta pärast lahkus, siis hakkasin tööle juustumeistrina.

1970-aastate algul ehitati veel juustulaole üks osa juurde. 1967.aastal hakati tootma "Pärnu" juustu, 80-ndate algul hakati paralleelselt "Pärnu" juustuga tootma ka "Eesti" juustu.

Kuna Kombinaadil oli või turustamisega raskusi, siis Pärnu PTK soovitusel paremaks rasva kasutamiseks töötasin 1992 .a. "Hollandi kerajuustu" tehnoloogia põhjal välja "Tõstamaa juustu" tehnoloogia. "Tõstamaa juustus" oli rasva 80%

90 - ndate algul tuli Pärnu PK "käestajaks" tuntud pankrotimeister Aare Sosaar, kes varem oli põhja

lasknud Lääne - Eesti panga ja peagi oli ka Pärnu PTK pankrotis. Küll müüdi teda ühele ja teisele, lõpuks läks Top-Milkile. 1996.a. suvel oli Top-Milgil mitmekuune piimaraha võlgnevus ja et Põlva Piim maksis piimaraha regulaarselt, hakkasid siinsed osaühingud oma piima saatma Põlva. Et piima juustuks ei jätkunud, siis paratamatult jäi töö seisma. Oktoobri algul anti kõigile töötajatele lõpparve ja oligi sel ettevõttel lõpp. Ka kõik seadused veeti välja hirmuga, et kui keegi tööstuse ära ostab ja uuesti tootmist alustab, siis jääb Top - Milk piimast ilma. Nii sain mina piimanduses töötada 45 aastat ja 4 kuud. Nüüd seisab see maja tühjana ja kõduneb. Hale on praegu sinna sisse minna, igalt poolt on krohv varisenud, külm ja niiskus teevad oma töö . . .

Toivo Martson

Videoseanss vallamajas

Möödunud aasta detsembris toimus Tallinnas hotellis Olümpia konkurss Aasta Vanaema tiitlile. Kuna 10-ne osaleja hulgas oli ka Tõstamaa esindaja pr. Aima Nurme näol, siis oli meil kõigil võimalus osa võtta järellainetusest Tõstamaa vallamajas

26. jaanuaril toimunud videoseansi vahendusel.

Oli huvitav kogemus ja jäi vaid imestada, kui nooruslikud ja kergejalgsed on tänapäeva vanaemad. Meie Aima pälvis erilise soosingu just sellepärast, et esines pidulikus voorus

Tõstamaa rahvariietes ning nägi neis väga hea välja.

Tuleval aastal oodatakse uusi osalejaid - ehk on ka siis keegi julge Tõstamaalt võistlustules.

Üks pärjamata vanaema

Õpilasmavalitsuse tööst ja tegemistest

Mis on õpilasmavalitsus?

Õpilasmavalitsus on õpilaste esindusorganisatsioon, mille eesmärgiks on kaasa aidata õpilaste hea akadeemilise hariduse saamisele. Omavalitsus aitab hoida kooli prestiiži ning esindada kooliperet väljaspool, korraldab õpilaste vaba aja veetmist. Tähtsaimal kohal on õpilaste õiguste ja huvide kaitsmine.

Millega tegeleb õpilasmavalitsus?

Palju on küsitud, milleks on vaja ja millega tegeleb õpilasmavalitsus. Tõstamaa Keskkoolis asutati õpilasmavalitsus eelmise aasta sügisel, sinna kuulub 11 liiget 8.–12. klassist. Ta on tegutsenud ainult 5 kuud. Tõsi küll, veel pole organisatsioon täielikult välja arenenud. Ma arvan, et läheb umbes aasta, enne kui õpilasmavalitsus on võimeline arutama tõsisemaid probleeme. Tihe koostöö käib huvijuhiga. Siiani on tegeldud põhikirja loomisega, otsitud uusi vaba aja veetmise võimalusi. Meie vastutame koolilehe ilmumise eest. Üks omavalitsuse liige osaleb ka kooli õppenõukogu töös. Esimeseks ürituseks oli kadrikarnevali läbiviimine, mis toimus kooli reakriatsiooniruumis e. mantelkorstnasaalis kolmandal korrusel.

Suur tänu 10. klassi neiudele, kes aitasid. Raskemaks katsumuseks oli algklasside jõulupeo korraldamine. Lastele meeldis see väga, eriti nende endi esinemine. Probleemiks oli vaid peo ebasobiv aeg, toimus ju see teisipäeva päeval. Näidati, kuidas peeti jõule vanasti, räägiti, millised olid muistsete eestlaste jõulutraditsioonid, mida söödi, milliseid mängu mängiti. Lisaks pidude korraldamisele otsitakse sidemeid ka teiste koolidega.

Tõstamaa Keskkooli õpilasmavalitsusel on sõprusühendused Audru kooliga. Detsembris külastas sealne omavalitsus meie oma. Arutasime ühiseid probleeme, otsisime neile lahendusi ning otsustasime jätkata tihedat koostööd edaspidigi. Esimeseks ühisettevõtmiseks oli keskkoolidevaheline mälumäng. Pingelises võistluses saavutasid seekord edu audrulased. Märtsis toimub mälumängu teine voor Tõstamaal, loodame saada revanši.

22. ja 23. jaanuaril toimus Jõulumäel maakonna õpilasmavalitsuste kokkutulek. See oli lõbus üritus, kus oli võimalik tutvuda teiste koolide õpilastega. Alustuseks oli tutvumismäng, kus kõik pidid omavahel kättelema ning oma nime ütleva. Õpilastest moodustati võistkonnad. Õhtuks pidi iga võistkond tegema etteaste: kas siis

näitlema, laulma vms. Korraldati ajurünnak teemal "Kooli probleemid". Arutluse peamisteks teemadeks olid koolivägivald (nii füüsiline kui ka vaimne), õpilase eraellu sekkumine ja meelemürgid koolis. Peeti ka loenguid: räägiti enesevähendamiskusest ning mis võiks olla põhjuseks, et mõni õpilane on teistest erinev ja endassetõmbunud. Päeva lõpuks viidi meid "Päkapikumaale" - 1,5 km-sele matkale. See oli päris lõbus ja isegi naljakas, sest olime nagu 3 - 5-aastased lapsed, kellele üks onu jutustas väikestest mehikestest ja nende tegemistest. Õhtuks oli kutsutud esinema rahvatantsuansambel "Sass Projekt". See koosnes kahest kitarristist ja neiust, kes mängis väga huvitavat pilli - hiiu kannelt. Üks meestest ja naine olid Viljandi Muusikakolledžist. Mängiti vanu rahvaviise ja õpetati ka tantse. Hilisõhtul oli aga disko, kuid mulle tundus, et rahvatants oli isegi lõbusam ja osavõturohkem. Kokkutuleku tulemuseks oli see, et loodi maakonna õpilasmavalitsuste liit.

Kui lõpuks meie põhiseadus vastu võetakse, siis saame vastavalt sellele ka rohkem tegutseda!

Õpilasmavalitsuse esimees

Alo Adler

Õnnitleme veebruarikuu sünnipäevalapsi!

*Tore, kui saad headust
endas kanda,
hea, kui pole kurjusele
maad.
Kui südames veel leidub,
mida anda,
siis teiste hingi soojendada
saad.*

Anna Brems	90	Floriida Irdt	73
Anna Tiik	89	Adele Kütt	73
Natalia Kunder	87	Amalia Klaasmäe	73
Natalia Jansen	85	Eduard Jõe	71
Arseni Vilgats	83	Vilma Lõõbas	70
Zenta Tinn	80	Eduard Alumets	65
Maria Kaleviste	78	Õnne Parmas	60
Salomia Varma	77	Lembit Lohu	60
Elfide-Armilde Udu	77		
Laine Parviste	75		

TERVIS TERVIS TERVIS TERVIS TERVIS TERVIS TERVIS TERVIS TERVIS

MÕTISKLUK TERVISEST

Hulk aastaid on usutud et arstid ja raviarstid on tervise-
produktseerijad, tänapäevaste aru-
saamade kohaselt on meditsiini
osakaal inimese tervise kujundamisel
vaid 10 % (üks kümnendik). Üks
põhjusi, miks arsti juurde tulekut nii
väga peljatakse ja proovitakse lükata
võimalikult kaugele, on kartus saada
teada mingi haiguse olemasolust,
kuigi patsient ise ennast haigena ei
tunnegi. Seni on arstidel kahjuks
konkreetsed ja raviga haigust
leidmata ikka omadus diagnoosida
tavakodanikule hirmutava kõlaga
tõbesid: tserebraalne düstsirkulati-
sioon, krooniline koletsüstiit,
lülisamba osteokondroos, koksartroos,
osteoporoos, ateroskleroos,
südame-neuroos ja hästi palju muud
taolist. Kui ei järgne arsti poolt
selgitust, mida tegelikult üks või teine
selline tõbi tähendab, võib patsient
ennast tunda peale nende teadasaamist
hoopis haigena.

Töötades praktilise arstina on
üks keerulisem töövaldkond normo-
loogia ja patoloogia eristamine, ehk
teisisõnu - kust läheb piir haiguse ja
inimese elukulgemisega kaasnevate
normaalsete muutuste vahel. On
ilmselge et 75 aastasele patsiendile ei
ei ole trepist tõusmine või puukoorma
tuppatoomine, asjaliku pühadeagse
kõhutäie seedimine, uue teabe
mällutalletamine nii hõlpus kui 20
aastasele. Tegemist on normaalsete
inimese elu kuluga kaasnevate
nähtustega, ehk teisisõnu normaalse
füsioloogilise vananemisega. Kui
selliste kaebustega pööratakse
vastuvõtule ja saadakse arstilt teada
mingi haigus, siis patsiendipoolne
suur soov on saada sellest hästi kähku
lahti. Küllap on vaja võtta rohtu,

saada süsti, millegagi määrada ja
haigus kaobki, selline ongi patsiendi
ootus ja lootus meditsiinilt. Kuid
vaatamata ravile endised kaebused
millegipärast püsivad. Kõrvalt-
vaatajale on arusaadav selliste
püüdluste kehvapoolne tulemus.

Kui meditsiini osakaal
inimese tervises on ainult kümnendik,
siis millest oleneb ülejäänud üheksa
kümnendikku. Praeguste seisukohtade
alusel on inimese tervise püsimisel
kaalukaim osa eluviisil, mis
moodustab sellest poole. Pärilikus
ja keskkonnal on mõlemal viiendik.
Lühidalt eeltoodu: eluviis 50%,
pärilikkus 20%, keskkond 20%,
meditsiin 10 %. Neist on inimese enda
poolt mõjutatav keskkond ja eluviis,
seega üle poole on tervise osas
inimese enda teha. Kui inimene on
saanud looduse poolt kaasa suhteliselt
nigela tervise, siis on võimalik
tervislikke eluviise rakendades püsida
jalul teotahtelise ja toimekama kõrge
eani. Võimalik on ka vastupidine:
elukeskkonna ja eluviiside muutu-
misel äärmiselt ebasoodsateks on
võimalik mõne aasta või isegi mõne
kuuga jõuda maise teekonna lõpuni.
Viimast näidet kohtab suuremates
linnades üha sagedamini: kindla elu-
ja töökoha kaotanu satub tänavale,
leiab õõbimiseks mõne kuuri või
keldri, toitub vähegi söögikõlblikest
jäätmest ja proovib leida lohutust
alkoholist või muid joovastavaid
aineid sisaldavate vedelikest, laskudes
nõnda suurte sammudega mööda
allakäigu kiitreppi. Sügavam
mõtisklus sellel teemal väljub
käsoleva kirjutise raamidest, olgu see
toodud vaid illustreerimaks eluviiside
ja elukeskkonna osa tervises.

**Keskkond ja eluviis tervise
alus.** Mida siiski mõelda tervislike
eluviiside all. Põhitõed on järgmised:

1. Õige töö ja puhkuse vahetamine.
Teisisõnu - tööajal intensiivne töö ja
puhkeajal puhkamine. Töö ja puhkuse
segunemise vältimine. Stressist
hoidumine või selle maandamine.
Vaimse stressi maandamine füüsilise
stressiga ja vastupidi.

2. Õige oma peaga mõtlemine,
hoidumine halvustamisest ja tänita-
vast kriitikast. Kriitika on teretulnud,
kui selle abil on võimalik midagi
muuta paremaks. Mõtlemine olgu
reaalselt neutraalne, mitte negatiivne
ja mitte liiga positiivne. Oma sisemise
mina hoidmine puhta ja säravana.

3. Nauditav intiimelu, püüd
ideaalile.

4. Harmooniline perekonnanu.

5. Regulaarne ja täisväärtuslik
toitumine.

6. Korrapärane arsti külastamine,
koos arstiga erinevate probleemide
arutamine, koostööna just teile sobi-
vate soovitude väljatöötamine. Iga
inimene on ainulaadne. Regulaarne
sõltuvuse läbiviimine, avastamiseks
varajases staadiumis levinumaid
tõsiseid haigusi.

7. Elust peab tundma rõõmu.

Arstid ei saa ainult teha rohtu
kirjutades, mädanikke avades, haavu
õmmeldes või soovitusi jagades.
Parim tasu arstile on teadmine, et
koos patsiendiga tehtud püüdlustest
on kasu, midagi on muutunud
paremaks. See andiski mõtte
premeerida eeskujulikkude patsiendi.
Selle aasta eeskujulikum patsient
Tõstamaa Tervisekeskuse patsientide
seas on Leida Udu. Loodan, et
alustatud traditsioon jätkub ka
tulevikus.

HINGAMISTEEDE ÄGEDAD NAKKUSED 11 FAKTI

• Meie kliimavööndis on
hingamisteede ägedad nakkused ühed
kõige enam levinumad haigused.
Keskmiselt on täiskasvanud neist
tabatud 2-3, lapsed 4-5, lasteaiälapsed
isegi 6-8 korda aastas.

• Ägedaid hingamisteede nakkusi
kutsutakse rahvapärastelt külmetuseks,
nohuks, gripiks või tatitõveks.
Arstlikult selgitatakse välja enim
tabatud hingamisteede osa ja siit
tuletatakse haiguse nimi, näiteks

ninaneelu-, kõri, hingetoru, või
bronhide põletik.

• Haigustunnusteks on palavik,
vesine nina, valu kurgus ja neela-
misel, kähisev hääl, kratsimistunne
rinnus, üldnähutused peavalu, nõrkus,
isutus ja loidus. (järgneb lk.9)

• Haigust ei põhjusta külmetus vaid 95-98 % juhtudest viirusinfektsioon. On sageli imestatud, et kuidas ma küll võisin haigeks jääda, ma pole ju üldse külma saanud, või vastupidi inimene on otseselt külma käes olnud või külma vette kukkunud, kuid võta näpust - haigeks ei ole jäänud.

• Tuntakse paarkümmend sagedasemat haigust põhjustavat viirust kümnete ja sadade alaliikidega. Sagedasemad neist on rino-, adeno-, paragripi-, gripi-, korona-, ehho-, kokksaki viirused. Haiguse avaldumise alusel võib vaid oletada üht või teist tekitajat, täpsem uurimine on võimalik vaid spetsialiseeritud laboris. Praktikas pole sellel erilist tähtsust, sest see ei muuda üldjuhul haiguse kulgu ega ravi.

• Haigust põhjustavad viirused levivad piisknakkusena - haigestunud inimese köhatamisel või aevastamisel väljapaiskuvad limapiisakestes sisalduvad viirused võivad kanduda mitmekümne meetri kaugusele jäädes tundideks ruumi hõljuma, olles seejuures ka tõvestavad. Viirused tungivad organismi hingamisteede kaudu. Haiguse peiteperiood kõigub paarist tunnist 3-4 päevani.

• Haigestumist aitab ära hoida kokkupuute vältimine haigestunud inimesega, samuti eemalehoidumine rahvarohketest kohtadest haigestumise kõrgperioodil (poed, bussid, kollektiivid. jm.). Haigestumise vähendamisel on oluline ka organismi vastupanuvõime tõstmine karastamise, mitmekesise toitumise ja regulaarse liikumise abil. Haigestumist on võimalik suure tõenäosusega vähendada ka lastes ennast süstida erilise vaktsiiniga (sellest allpool).

• Haigestumise korral on kõige tähtsam olla haige. Vajalik on mõnus ja säästev kodune režiim - soojad raviteed, vajadusel valu ja palavikku alandavad ravimid, head mõtted, vaikne muusika, mõnus juturaamat või ka lihtsalt magamine. Haiguse paranemine on nõnda palju kiirem kui püstijalu põdemine. Ei tohi unustada et liikudes ringi haigena levitame tahtmatult haigust tervetele. Haigena peab kindlasti vältima lasteaiat või vanadekodu külastamist. Süütuna näival aevastamisel võib olla väga tõsised, isegi surmaga lõppevad tagajärjed.

• Ägedate hingamisteede nakkuse nähud taanduvad tavaliselt 3-4 päevaga. Arstiabi otsimisel pole sügavat mõtet haiguse esimestel päevadel. Saadavad soovitusel on üldised ja tuntud kõigile. Võtke ühendust arstiga kui palavik püsib kõrgena ilmutamata alanemistendentsi, peale mõningast paranemist on tekkinud haiguse uus süvenemine, lisandunud on valu kõrvas või põselauba piirkonnas, tugev köha. Kui on haigestunud vanur, väikelaps või imik on soovitatav alati arstiga kas või telefoni teel nõu pidada edasise ravi üle.

• Kuna tegemist on viirusnakkusega, siis bakteritele toimivad antibiootikumid haiguse kulgu ei mõjusta, mõnel juhul võivad need isegi anda palju tõsiseid tüsistusi. Ka on rahvas seas tuntud antibakteriaalsed vahendid (tetratsükliin, ampitsilliin, biseptool) küllaltki kallid, nende kasutamine võrduski niisiis otseselt raha mahaviskamisega.

• Ägedate hingamisteede nakkuste sagedasemateks tüsistusteks on keskkõrvapõletik, ninakõrvalkoobaste põletik, kopsupõletik, südamekahjustus. Tüsistusi aitab vältida õige režiim haiguse esimestel päevadel.

PALAVIK

• Palavikuks nimetatakse kehatemperatuuri tõusu üle 37 - 37,5 kraadi mõõdetuna kaenla alt. Pärasoole kaudsel mõõtmisel (imikutel ja ettevaatlikult) on näit keskmiselt 0,5 kraadi kõrgem.

• Palavik on mingi haiguse tunnus, mitte iseseisev haigus. Sagedasemad palaviku põhjustajad on ägedad hingamisteede põletikud.

• Palavik tekib organismi vastusreaktsioonina nakkusele, aidates nõnda kiiremini jagu saada nakkust põhjustanud viirusest või bakterist.

• Palavikku ei tohi karta. Palavik kuni 38,5 - 39,5 ja isegi kõrgem ei ole ohtlik. Palaviku tekkides ei tohiks kiirustada selle alandamisega.

• Palaviku alandamine on vajalik kui sellega kaasub rahutus, üldine halb enesetunne, teadvuse-, südame-tegevuse häired või kui varasemast on teada palavikupuhused krampid.

• Käepäraseim vahend palaviku alandamiseks on aspiriin või paratsetamool tableti, siirupi, ravimküünlana, limonaadi vm. kujul. Tähelepanu!

Aspiriin ei sobi lastele alla 6-7 eluaasta. Seetõttu on soovitatav igasse koduapteeki muretseda pigem paratsetamooli. Paratsetamool on tuntud ka tülenooli, pamooli, alvedooni, panadooli ja atsetaminofeeni nime all.

• Paratsetamooli annustamisel on vaja arvestada ravimi hulka ja laste puhul ka kehakaalu. Soovitatavad annused on täiskasvanutele ja üle 12 a. lastele 0,5 - 1 g (1-2 suurt tabletti) iga 4-6 tunni järel. Alla 12 a. lastele on soovitavaks annuseks 10-15 mg kehakaalu iga kilogrammi kohta kuni 5 korda ööpäevas. Näiteks on vaja alandada väikelapsel kaaluga 10 kg. palavikku, eeltoodu alusel korrutatakse 10 (kilo) 15 (milligrammiga) ja saame ühekordseks annuseks 150 mg. (See on umbes veerand suurest tabletist). Selliseid annuseid tohib anda kuni 5 korda ööpäevas. Paratsetamool siirupina on eriti sobiv väikelastele, seejuures on vajalik lähtuda pakendil toodud juhendist, mis on igal ravimitootjal veidi erinev. Mõnekuusele lapsele on sobiv ravimküünlal. Vajalik on teada, et paratsetamooli pärasoolekaudne annus on sama toime saamiseks suukaudsest 1,5-2 korda suurem.

• Kui palavik püsib, hoolimata piisavast ravimi annusest on vajalik kehatemperatuuri alandamine füüsikaliste võtetega. Mõned soovitusel. Mõnusamini on talutav keha ülehõõrumine toasooja veega. Haigevoodi kõrvale võetakse kausiga 1-2 liitrit toasooja vett. Käsi kastetakse vees märjaks ja hakatakse silitama algul lapse üht kätt kuni vee kuivamiseni, seejärel teist kätt, rinda, selga, jalgu kuni ring on täis. Selleks kulub aega u.10-15 min. Tekkiv vedeliku auramine kehapinnalt põhjustab naha-seejärel ka kehatemperatuuri alanemise. Võimalik on ka jaheda vee pudelite asetamine kaenla alla ja kubemesse. Nendes piirkondades asuvad suured veresoone, mille kaudu toimubki keha temperatuuri alanemine. Kui eeltoodud võtted on toimeta ja lapse seisund halveneb võib kasutada ka mähkimist jaheda veega niisutatud linadesse.

• Kui lapsel on kalduvus palavikukrampide tekkeks, on vaja arstiga eelnevalt nõu pidada. Selleks puhuks peavad kodus varuks olema veel mõned ravimid.

Dr. Madis Veskimägi

SÜDAMELT ÄRA SÜDAMELT ÄRA SÜDAMELT ÄRA SÜDAMELT ÄRA

Viisakus - see on ju imelihtne!

Viisakus, see on osa meie igapäevaelust. Kõik me tänane, palume, tervitame ja teeme veel palju erinevaid asju, mis kõik kuuluvad vaieldamatult sõna alla **viisakus** või **viisakas**. Peaks olema ju lihtne ja arusaadav, aga kas ikka on?

Liiga sageli tuleb ette olukordi, kus ei oska üldse käituda, ei teagi, mida öelda või kuidas olla, sest arusaamad viisakusest on väga erinevad...

Kord koolimajast lahkudes nägin koridoris kolme õpetajat. Kaks neist olid mulle tol päeval tundi andnud, kolmas aga oli nähtavasti alles tulnud. No mis sa hing ikka teed? Ütled kõigile nägemist? Või kahele nägemist ja ühele tere? Või tervitad neid kõiki uuesti? Või keerad hoopis otsa ringi, et piinlikku ja kummalist olukorda vältida? Segadust kui palju, nii ma siis möödusin neist vaikides, sest tagasi minna oli hilja. Fakt on aga see, et minust võis jääda mulje, kui väga viisakusetust õpilasest. See on näide, et inimene, eriti veel noor, ei ole alati matslik - vahel on enese lolliks tegemise asemel parem vait olla. On teinegi põhjus, miks inimesed ei ütle tere vastu. Kui sul on ikka mõni mure või meeled on lihtsalt hajevil, ei pruugi teise tervitus sinuni jõuda. Seletus on sageli olemas, tuleb ainult natuke mõelda, mitte kohe kedagi matsiks nimetada. Teine asi on, kui midagi päevast päeva korduma hakkab...

Kunagi ammu arvas keegi, et tundi tuleb alustada püsti seistes. Olen aru saanud selle nõude eesmärgist - õpilasele antakse aega maha rahuneda ja eelseisvale tunnile keskenduda. Iseenesest hea mõte, aga miks seda poolikult teha?

Situatsioon on niisugune - õpetaja tuleb klassi, ei vaata õpilaste poolegi ja peale vaikset tervitust palub istuda. Aga pool klassi ei jõudnudki selle aja sees veel tõusta. Olen vahel meelega istuma jäänud, et kontrollida, kas asi on nii või näen lihtsalt tonte seal, kus neid ei ole. Õpetaja ei vaatagi, kas ja kes tõuseb. Loomulikult on ka erandeid, kes enne tundi ei alusta, kui

kõik on tõusnud ja vait. Probleem polegi tegelikult selles, et õpetaja seda tähtsaks ei pea, küsimus on hoopis - äkki see tõusmine ja istumine üldse ära jätta? Vahetunnis ka ju ei jalutata enam käsikäes, nagu kunagi ammu. Võib-olla selline kord, kus tunni algul istuda lubatakse, viia sisse ainult keskkooli osas? Seal ju eeldatakse, et inimene on nii vanalt juba suuteline end koos kellahelinaga "teisele laienele" häälestama. Kõige kurvem on aga see, et tundi tulev õpetaja ei ootagi oma tervitusele enam vastust - surm ju ka ei võta tühja koha pealt. Nii võibki lõpuks jääda mulje, et õpetajat polegi vaja tervitada.

Eriti masendav olukord on aga suuremas osas kohalikes kauplustes. Ma saan aru, et ka müüjal võib vahel paha tuju olla, aga kui sind poes põrnitsetakse ja tehakse nägu, justkui oleks sa ei-tea-mida palunud, hakkab küll kummaline. Ja kui peale ostu "täna" peale müüja proovib huuli liigutamata ning võimalikult väikese energiakuluga sulle "palun" öelda (loe: pomiseda), siis sa teinekord lihtsalt enam ei tänagi. Vabandage, aga nii võis klienti teenindada armsal heal rublaajal, kuid enam mitte. Klient on kuningas, isegi siis, kui ta ainult jäätise ostab.

Vahepeal oli kuulda, et lapsed ei oska enam bussijuhti üldse teretada. Mina ütlen tere igal hommikul ja seda seni, kuni mul seinaga suhtlemisest küll saab. Aga kas roolis istudes suitsetada on ilus? Hommikuti on bussis paarkümmend last, valdavalt mitesuitsetajad, on see siis nende suhtes aus? Keegi pole küsinud, kas mulle meeldib, et kooliriided suitsu järele haisevad. Võib ju öelda, mine jala, kui ei meeldi, aga ka õpilase sõit makstakse kellegi poolt kinni.

Hea näide on ka linnast tuua. Sõbrannadega kohvikus käies jätsin nõud lauale. Kohe tuli üks kuri tädi ja hakkas riidlema, et siin tuleb nõud enda järele ise ära koristada. Nojah, silt oli selle kohta saali (suur kohvik oli) teises otsas täiesti olemas... Mina lollike olin aga kuskilt lugenud, et

teenindamine, sealhulgas laua koristamine toitlustusasutuses kuulub endast lugupidava kohviku personali kohuste hulka ja teenustasu on juba toidu hinna sees. Loomulikult oli naiivne seda loota, aga isegi Tõstamaal tehakse seda pisiajsja peaaegu kõikides kohvikutes või baarides. Tundus iseenesestmõistetav, et ka kesklinnas asuvas kohvikus sellist põhimõtet tunnustatakse.

Seoses feministide (naisõiguslaste) liikumisega on probleeme aina juurde ja juurde tulnud. Vaesed meessoos esindajad! Kui enne oli lausa kohustuslik noorel neilul kotti kanda aidata, siis nüüd võib sellise asja eest kohtukutse saada. Ahistatakse ju! Samamoodi võetakse ka ukse avamist vahel solvanguna. Selge see, et naised tahavad end igas asjas meestega võrdsetena tunda, kuid siiski on see ainult viisakus - väljakujunenud tava, millest kinnipidamist loetakse kenaks. Vaevalt ka mõni vanainimene ennast enam üle tee laseb aidata. Ta jääb parema meelega auto alla, sest ausaid inimesi ei pidavatki enam maamunal olema.

Vahel ei tea keda tervitada või keda mitte. Selles asjas olen mina endale ise reeglid teinud. Ma ei tereta võõraid inimesi ja neid, kes mulle ebasõmpaatsed on, sest "tere" iseenesest on ju tähelepanuavaldus selle kohta, et sind on märgatud ja sinu kohalviibimine on meeldiv. Selge see, et poes, kohvikus, ametiasutuses tuleb teretada ja tänada ka võõraid, aga see on arusaadav kõigile.

Inimene pidavat kogu elu õppima, nõnda minagi. Nimelt on kogu aeg nii külmadeks ja tundevaesteks peetud eestlastel tekkinud komme peale pikaajalist lahusolekut üks teist kallistada (ka naised omavahel, see on lihtsalt heameele väljendamine), õnnitlemise puhul peetakse juba kenaks teist põsele suudelda, ilusad kombes iseenesest. Ma ei tea, millest nad tulnud on, kas mehhiko "seebi" suurest vaatamisest või on see lihtsalt ameerika kultuuri järjekordne üllitis.

(järg lk 11)

Igatahes on see nii sagedaseks saanud, et hakkan seda juba normaalseks pidama. Aga vaadake ette! Keegi võib selles ka ühemõttelist võrgutamiskatset näha ja solvamiseks või teab milleks pidada.

Niipalju kui on erinevaid inimesi, on ka erinevaid arvamusi ja arusaamasid viisakusest ning viisakusetusest. Otse

loomulikult ei saa keegi öelda, et vot nii on ainuõige ja seda ei tee ka mina. Suhtlemine on aga meie kõigi elus väga oluline ja igal inimesel on õigus oma põhimõtetele - neile pole tarvis lartsti peale astuda, vaid lihtsalt terele vastata terega jne. Ehk viisakusele viisakusega, sest kõige hullem on see, kui sinu püüdu olla viisakas

järgjepidevalt eiratakse. Lõpuks kaob soov üldse üritada ja asemele tuleb tahtmine lihtsalt wait olla ning tuima, ükskõikse näoga ringi käia.

Evelin Nõmmik

Suurmehed viisakusest...

VIISAKUS ON TARKUS, JÄRELIKULT ON EBAVIISAKUS RUMALUS.

A. Schopenhauer

VIISAKUS ON HEATAHLIKKUS PISIASJADES.

T. Macauley

VIISAKUS VÄÄRIB PALJU, KUID EI MAKSA MIDAGI.

Hispaania vanasõna

VIISAKUS ON KULDNE VÕTI, MIS AVAB KÕIK UKSED.

Araabia vanasõna

Tuludeklaratsioonide vastuvõtmine

toimub Tõstamaa Vallamajas 4. ja 5.
märtsil kella 9.00. – 15.30.

Arvutihuvilised!

Eelregistreerimine järgnevatele
kursustele (algajatele, tekstitöötlus)
toimub

esmaspäeval, 15. veebruaril
kell 17.00

Tõstamaa Keskkooli arvutiklassis.

Info tel. 96 297

Rauapoes juba müügil

Köögivilja- ja lilleseemned

Tippsibul "Stuttgarter Riesen"

27.- kr/kg

Söödapeedi "Eekendorf" seeme

103.- kr/kg

Muruseeme

Kasvuturvas tomatitele

Kasvuturvas kurgile

Universaalne kasvuturvas

Katteloor

Info tel. 96 201.

ISAMAALIIT

kohtub oma valijatega neljapäeval,
18. veebruaril kell 12.00 Tõstamaa
Seltsimajas.

Ootame rohket osavõttu.

**Jäta jura,
jälle vastlapäev!**

Baaris "Must Roos"

teisipäeval, 16. veebruaril.

Saadaval:

*hernesupp, soolaoad, seajalad ja
vastlakuklid.*

Tule omade sekka!

Lahe ja lõõgastav

PEOÕHTU

Tõstamaa Seltsimajas

Teisipäeval, 23. veebruaril

kell 21.00.

Näitetrup "Atru" külalisetendus

A. Kitzbergi tragikomöödia

"Tiibu-Jaagu kojutulek"

Tantsuks ansambel **"Teine korrus"**

/Järvamaa/

Pääse: 25.- EEK

**ISESEISVUSPÄEVA
AKTUS-KONTSERT**

Tõstamaa Seltsimajas

Kolmapäeval, 24. veebruaril

kell 14.00

**Valla vapimärkide pidulik
kätteandmine.**

Esineb Tõstamaa Big - bänd

Tõstamaa Laulukoori

10. aastapäev

Ootame Sind Tõstamaa Seltsimajas

toimuvale

ÕDUSALE ÕHTULE

Reedel, 19. veebruaril

kell 19.00

Ühised laulud - tantsud, fotonäitus,
etteasted

laulukoorilt . . .

Tantsuks duo **"U&U"**

Üritus on tasuta.

EELREKLAAM!!!

Reedel, 12. märtsil kell 21.00

Talvetuur

KAUA SA KÜLMETAD ?

* Peaesinejaks telestaar

REET LINNA

* Toimub põnev äraarvamismäng

KUULUS VÕI KUMMALINE

* Veel esineb rahvusvahelise

mainega kantritantsutrupp

WESTERN & WALTZER

* Tantsuks ans. **SEKTOR**

NB! Müügil kassett R. Linna ja

ans. Sektori lauludega

Õnneloos ja palju muud !

Pääse: 30.- EEK